

א"כ אין הכרח להג"ל די"ל שבהודעה קודם התביעה ליכא לרגלים לדבר דחשש אישתמוטי, אבל בגוונא ד'מה שהנחת אתה נוטל' ואח"כ מתבררת המידה דמ"מ כבר בשעת ההודאה היה יסוד לחשש אישתמוטי, אפשר דבאמת יתחייב אח"כ.

איברא דלמשנ"ת בשלהי מסכתין בסוגיה שם סי' ק"ג שגם לדעת הר"ן החשש לאישתמוטי הוא מעצם המחייב וזהו כח השבועה שמבטל הך חששא ותו ליכא גם להגדר דכעין גלגול וכדמצינו להרא"ש דבכל גלגול צריך רגלים לדבר,

לחיות 1234567

סימן ע"ה

אוצר החכמה

בגדר שבועת היסת וקצת בגדרי שבועה דאורייתא ומאי דאיכא בינייהו

אוצר החכמה

ענף א'

גדר התקנה והחידוש שחידשו חכמים בזה

ענף ב'

מיפך שבועה כנפק"מ בין שבועה דאורייתא ודרבנן וביסוד חילוק זה

ענף ג'

גדר חיוב שבועה דאורייתא ודרבנן

נלמד יסוד בגדר השבועה, ועל כן באמת דקדוק משמעות האי לישנא יש בו משרשי גדר השבועה.

והנה רש"י כתב היסת לשון שומא¹ ששמו חכמים עליו שבועה, כמו אם ה' הסיתך בי. ובב"מ דף ה' ע"ב כתב בלשון אחר 'שבועה שהסיתו חכמים לכך להסיתו להודות'² ודבריו בב"מ נראים לכאורה פירוש אחר ממש"כ בסוגיין שפירש לשון שימה (וכן פירש רש"י בשמואל על הפסוק

תקנת שבועת היסת ומה ראו חכמים לחייב במה שפטרה תורה

א. בגמ' דף מ' ע"ב: אמר רב נחמן ומשביעין אותו שבועת היסת,

מאי טעמא חזקה אין אדם תובע אלא אם כן יש לו עליו וכו' אדרבה חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו ומסיק דאישתמוטי קמישתמיט ועיין תוס'. והראשונים דנו רבות בפירוש משמעות מילת 'היסת' ולפי מה שיבואר בהמשך, ממה שקראו חכמים לזה בשם מיוחד

1 גדע"ל 'שומה'.

2 ועיין רמב"ן דף מ"ד ע"ב שכתב שהסיתוהו חכמים לישבע שלא מן הדין' וכנראה זו כוונת רש"י בב"מ 'שהסיתוהו חכמים' ושוב כתב 'להסיתו להודות' וזה לכאן פירוש נוסף במילת 'היסת' וצ"ע.